

ผลการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์แบบ Electronic – Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๕ “วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเองและมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิภาพสังคมอย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ”

มาตรา ๖ “ให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนหรือนักศึกษา

(๒) จัดหาและพัฒนาผู้สอนให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษาและให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่นักเรียนหรือนักศึกษา

(๓) จัดให้มีระบบการดูแล ช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน หรือนักศึกษา ซึ่งตั้งครมให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม”

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้จัดทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์แบบ E – Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง สพฐ. กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิแพथทูเฮลท์ (P2H) เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. โดยจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์เชิญชวนให้ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา และผู้สนใจทั่วไปเข้ารับการอบรมผ่านทางเว็บไซต์ <http://cse-elearning.obec.go.th> ซึ่งเริ่มทดลองและเปิดรับสมัครเข้ารับการอบรมโปรแกรมดังกล่าวครั้งแรก เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓) มีผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ดังนี้

๑. ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด	๖๙,๑๗๔ คน
๑.๑ ครูที่เข้าอบรม	๖๓,๘๗๐ คน
๑.๒ ผู้จบหลักสูตรแล้ว	๒๒,๒๐๖ คน
๑.๓ ผู้ที่ยังไม่จบหลักสูตร	๔๑,๖๖๔ คน
๒. โรงเรียนสังกัด สพฐ. ทั้งหมด (ข้อมูลประจำปี ๒๕๖๑)	๓๐,๑๑๒ โรงเรียน
๒.๑ โรงเรียนที่ครูเข้าอบรมแล้ว	๑๕,๙๗๒ โรงเรียน
๒.๒ โรงเรียนที่ครูยังไม่เข้าอบรม	๑๔,๑๔๐ โรงเรียน

หมายเหตุ

ผู้เข้ารับการอบรมโปรแกรมพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์ เฉพาะครูสายงานการสอนสามารถนับชั่วโมงการพัฒนา ๒๒ ชั่วโมง ไปใช้เป็นคุณสมบัติการขอมีวิทยฐานะ หรือขอเลื่อนวิทยฐานะตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดได้ โดยต้องส่งแผนการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย

๑ แผน และแผนได้รับการอนุมัติจาก สน. ประจำเขต และ/หรือคณะ ทั้งนี้ สพฐ. ได้แจ้งรายชื่อผู้จบหลักสูตรดังกล่าวให้ กคศ. ทราบและเพื่อตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ด้วย

การขับเคลื่อนงานเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. การขับเคลื่อนภายใน สพฐ.

- ๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงานเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต
- ๑.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจและประเมินแผนการสอนของครูที่ลงทะเบียนเรียนผ่านโปรแกรมพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์
- ๑.๓ จัดทำคู่มือดูแลระบบข้อมูลโปรแกรมพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์
- ๑.๔ แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการฯ
- ๑.๕ ปรับปรุงเนื้อหาสาระหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สุขศึกษาและพลศึกษา (ของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักพิมพ์เอกชน) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีศึกษาและความหลากหลายทางเพศ ให้ถูกต้องตาม พ.ร.บ.ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยปรับปรุงหนังสือเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
- ๑.๖ จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาครูให้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพป. ๑๘๓ เขต สพม. ๔๒ เขต และ สศศ. ๑ เขต)

- ๒.๑ มีอำนาจหน้าที่นิเทศ กำกับ ติดตาม โดยมอบหมาย สน. และ นวศ. ชี้แจงกระบวนการพัฒนาครูเพศวิถีศึกษา และบทบาทของโรงเรียนในการทำงานเรื่องเพศวิถีศึกษา
- ๒.๒ ประสานผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงเรื่องกระบวนการพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์ และคัดเลือกครูที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ลงทะเบียนเรียนผ่านโปรแกรมเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์และรับผิดชอบการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา
- ๒.๓ ตรวจและประเมินแผนการสอนของครูที่ลงทะเบียนเรียนผ่านโปรแกรมพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาเพื่ออนุมัติการผ่านหรือไม่ผ่านหลักสูตร
- ๒.๔ ติดตาม นิเทศครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย
- ๒.๕ กระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบการสอนในเขตพื้นที่รับผิดชอบมีการวางแผนการสอนเพศวิถีศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกคนในโรงเรียน และการทำงานเรื่องเพศให้ครอบคลุมทั้งระบบด้านการเรียนการสอน การดูแลช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ
- ๒.๖ จัดทำและดูแลฐานข้อมูลครูที่ลงทะเบียนเรียนผ่านโปรแกรมพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์และโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษา
- ๒.๗ สรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ เพื่อนำผลจากการดำเนินงานไปพัฒนาการเรียนรู้แบบ Electronic - learning ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
- ๒.๘ เชิญชวนให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ครูสุขศึกษาและพลศึกษา ครูแนะแนว และครูอื่นที่สนใจเข้ารับการอบรมผ่านโปรแกรมพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาแบบออนไลน์

๓. สถานศึกษา (๓๐,๑๑๒ แห่ง)

- ๓.๑ ให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน โดยมีเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเพศที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และมีมิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องเพศ รวมทั้งสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความเสมอภาคทางเพศ โดยจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และให้เป็นส่วนหนึ่งของการวัดผลการศึกษา

๓.๒ ให้สถานศึกษาจัดหาและพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ดี และมีทักษะการสอนที่เหมาะสม มีความเข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละระดับ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษา ทักษะชีวิต และให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่นักเรียน

๓.๓ สถานศึกษาที่มีนักเรียนซึ่งตั้งครรภ์อยู่ในสถานศึกษาต้องไม่ให้นักเรียนนั้นออกจากสถานศึกษาดังกล่าว เว้นแต่เป็นการย้ายสถานศึกษา

๓.๔ ให้สถานศึกษาที่มีนักเรียนซึ่งตั้งครรภ์จัดให้มีระบบการดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนซึ่งตั้งครรภ์ที่ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ดังนี้

- อนุญาตให้นักเรียนดังกล่าวหยุดพักการศึกษาในระหว่างการตั้งครรภ์ การคลอด และหลังคลอด เพื่อดูแลบุตรตามความเหมาะสม และจัดการเรียนการสอนให้เกิดความยืดหยุ่นตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

- จัดให้มีผู้ให้คำปรึกษาร่วมกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ซึ่งปกครอง ดูแลนักเรียนซึ่งตั้งครรภ์ในการให้ความช่วยเหลือและสร้างความเข้าใจสำหรับการอยู่ร่วมกับสังคม ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับนักเรียนซึ่งตั้งครรภ์

- ให้สถานศึกษาจัดให้มีช่องทางหรือวิธีการที่หลากหลายในการดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนซึ่งตั้งครรภ์ รวมทั้งประสานงานและร่วมมือกับแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรม หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องเพื่อให้การดูแล ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียน ซึ่งตั้งครรภ์นั้น

- ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องส่งต่อนักเรียนซึ่งตั้งครรภ์ให้ได้รับบริการอนามัย การเจริญพันธุ์หรือการจัดสวัสดิการสังคม ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการส่งต่อโดยประสานงานกับสถานบริการ หรือหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนซึ่งตั้งครรภ์นั้นได้รับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม

๓.๕ การจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลายช่องทาง ดังนี้

- จัดเป็นรายวิชาพื้นฐานหรือเพิ่มเติม ภายใต้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งควรจัดให้ครบทุกชั้นปี ทุกคนได้เรียน

- จัดเป็นวิชาบูรณาการ ซึ่งต้องวางแผนร่วมกันในการจัดหลักสูตรให้เชื่อมโยงกัน เป็นระบบและครูทุกคนในโรงเรียนต้องรับรู้เข้าใจเป้าหมายการสอนเพศวิถีศึกษาร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ และเรียนรู้ได้ครบทั้ง ๖ มิติของเพศวิถี คือ ๑) พัฒนาการของมนุษย์แต่ละช่วงวัย (Human Development) ๒) การมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น (Relationships) ๓) การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Personal Skill) ๔) พฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behaviors) ๕) สุขภาวะทางเพศ (Sexual Health) และ ๖) บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องเพศ (Social and Culture)

- จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ชั่วโมงแนะแนว ชมรม/ชุมนุม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นต้น

- สอดแทรกในวิชาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

๓.๖ ระดับชั้นที่จัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๔. แผนการขยายผลการดำเนินงานในระยะต่อไป

๔.๑ ระยะเวลาการอบรมและการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

/ ๔.๒ เชิญชวนให้ ...

- โรงเรียน/ทุกคน
- ๔.๒ เชิญชวนให้ครู โดยเฉพาะครูสุขศึกษาและพลศึกษา ครูแนะแนวได้อบรมครบทุก
- ๔.๓ การนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล โดย ศน. ทุกเขตพื้นที่การศึกษา (สพฐ. สนับสนุนงบประมาณไว้เรียบร้อยแล้ว)
- ๔.๔ จัดประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการฯ
- ๔.๕ จัดเวทีแลกเปลี่ยนถอดประสบการณ์ และการสร้างขวัญกำลังใจ
- ๔.๖ การขยายผลการพัฒนาครูเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตไปยังหน่วยงาน
- การศึกษาอื่น ๆ
